

Sygn. akt VU 5299/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Leżańska

Protokolant Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie sprawy z wniosku J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 29 maja 2014r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt V U 5299/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawca J. M. wystąpił w dniu 28 kwietnia 2014 roku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z wnioskiem o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury przewidzianej dla pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach.

Decyzją z dnia 29 maja 2014 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił J. M. prawa do emerytury, podnosząc w uzasadnieniu, że wnioskodawca nie udowodnił wymaganych przepisami 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawcy nie zaliczono do pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia od 3 maja 1977 roku do 30 kwietnia 1997 roku na stanowisku: mechanik-ślusarz-spawacz, ponieważ stanowiska te nie znajdują potwierdzenia w załączniku do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a ponadto analiza dokumentów załączonych do wniosku nie pozwala ocenić, w jakim okresie wnioskodawca wykonywał pracę na stanowisku spawacza stale i w pełnym wymiarze godzin.

Z powyższą decyzją nie zgodził się wnioskodawca, wnosząc w dniu 18 czerwca 2014 roku odwołanie i domagając się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do emerytury.

W odpowiedzi na powyższe organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił, co następuje:

J. M., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 28 kwietnia 2014 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Wnioskodawca w chwili składania wniosku o emeryturę nie był członkiem otwartego funduszu emerytalnego (dowód: wniosek o emeryturę - k. 1- 6 akt emerytalnych).

Na dzień 1 stycznia 1999 r. skarżący udowodnił staż pracy wynoszący łącznie **27 lat, 2 miesiące i 26 dni**. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. do okresu pracy w warunkach szczególnych nie uwzględnił jakiegokolwiek okresu (dowód: decyzja z dnia 29 maja 2014 roku k. 39 akt emerytalnych, odpowiedź na odwołanie k. 5-6 akt sprawy).

W okresie **od dnia 3 maja 1977 roku do dnia 30 kwietnia 1997 roku** wnioskodawca był zatrudniony w (...) w G. (dowód: świadectwo pracy z dnia 30 kwietnia 1997 roku k. 29 akt emerytalnych).

Spółdzielnia Handlu Produkcji i Usług Rolniczych (...) zajmowała się produkcją i naprawą maszyn rolniczych. Zakład Spółdzielni składał się z jednej wielkiej hali, na której razem pracowali wszystkie zatrudniane przez Spółdzielnię osoby: ślusarze, spawacze, mechanicy, malarze itd., wykonujący wszystkie zlecone im na daną chwilę zadania.

Wnioskodawca w (...) w G. był zatrudniony na stanowisku mechanika-ślusarza.

Wnioskodawca w ramach 8 godzinnego dnia pracy wykonywał zarówno prace mechanika tj. naprawiał urządzenia tj. opryskiwacze i rozrzutniki, kombajny, traktory, dokonywał ich okresowych przeglądów, konserwacji, sprawdzał ich stan, ale również malował, spawał, wykonywał prace porządkowe na terenie zakładu oraz prace polowe, pracował jako traktorzysta, ślusarz, a także kierowca. Czasami zlecone zadania zajmowały mu parę minut, ale były i takie jak np. naprawa kombajnu, które zajmowały wnioskodawcy nawet kilka dni. Wnioskodawca nie miał specjalnie wydzielonego miejsca pracy, a powierzone zadania wykonywał w jednej hali z pozostałymi pracownikami, albo w polu. Na terenie Spółdzielni znajdował się kanał remontowy, dostępny dla każdego, z którego czasami wnioskodawca korzystał (dowód: zeznania świadka R. Z. protokół rozprawy z dnia 15 października 2014 od minuty 306.47 do minuty 09.25 oraz świadka J. K. od minuty 09.25 do minuty 13.33 oraz wnioskodawcy J. M. od minuty 15.49 do minuty 19.03- nagranie k.22 akt sprawy).

(...) w G. nie wystawiła wnioskodawcy świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W wystawionym J. M. w dniu 30 kwietnia 1997 roku świadectwie pracy wskazano, że w okresie zatrudnienia wnioskodawca zajmował stanowisko mechanik-ślusarz (dowód: świadectwo pracy z dnia 30 kwietnia 1997 roku k.29 w aktach rentowych).

Sąd Okręgowy ocenił i zważył, co następuje:

odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 1440) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 - 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (tj. poniżej 65 lat dla mężczyzn). Ustęp 4 art. 32 stanowi zaś, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Stosownie do art. 184 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Od 1 stycznia 2013 roku przepis art. 184 ust. 2 został natomiast zmieniony i od tej daty dla nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym nie jest już wymagane uprzednie rozwiązanie stosunku pracy.

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest bowiem dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., a tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast omawiane świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Sąd, a także organ rentowy, są zatem uprawnione do weryfikacji danych zawartych w świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych, wystawionym przez pracodawcę. Jeżeli świadectwo to zawiera dane, które nie są zgodne z prawdą, nie mogą na jego podstawie dokonać ustaleń, od których uzależnione jest prawo do świadczeń emerytalnych. To samo dotyczy ujawnienia okoliczności, że wskazane w zaświadczeniu pracodawcy stanowisko pracy wykonywanej w szczególnych warunkach nie figuruje w wykazie powołanym w tym zaświadczeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2004 roku, I UK 15/04, OSNP 2005/11/161).

Spór pomiędzy stronami, w związku z zarzutami podniesionymi przez wnioskodawcę w odwołaniu, ograniczał się do faktu, czy ma on wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, a w dniu (...) roku ukończył 60 lat. Organ rentowy uznał bowiem, że wnioskodawca nie spełnia przesłanki zatrudnienia w warunkach szczególnych co najmniej przez 15 lat. Wnioskodawca twierdził zaś, że legitymuje się wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych, albowiem pracował w takich warunkach w(...) w G. w okresie od 3 maja 1974 roku do 30 kwietnia 1997 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego, zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do uwzględnienia odwołania wnioskodawcy i przyznania mu prawa do emerytury ze względu na wykonywanie pracy w warunkach szczególnych.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 roku (sygn. akt III AUa 1757/12, lex nr 1363266) z analizy przepisów ww. rozporządzenia Rady Ministrów wynika, że praca w szczególnych warunkach to wyłącznie praca wykonywana w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Uwzględnieniu podlega jedynie ta praca, która jest wymieniona w wykazie.

W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. Zatem nawet wykonywanie pewnych czynności w trudnych dla organizmu warunkach, jeżeli nie można ich zakwalifikować pod jedną z pozycji z wykazu, uniemożliwia traktowania takiego zatrudnienia jako mającego znaczenie z punktu widzenia prawa do emerytury, o jakim mowa w art. 32 ustawy emerytalnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2010 r., sygn. akt II UK 21/10, Lex nr 619638).

Przedmiotowe rozporządzenie zawiera również wspomniany § 2 ust. 1, zgodnie z którym okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których ***praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy***.

Wskazać należy, że przepis ten należy rozumieć tak, iż praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy). Kwestia ta była wielokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego i jest ugruntowana w orzecznictwie (m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; i z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152 oraz z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638).

Jednocześnie nie można tego przepisu rozumieć w ten sposób, że oznacza on, iż pracownik ma spędzić 8 godzin dziennie na stanowisku pracy w szczególnych warunkach, bez jakichkolwiek przerw czy na posiłek, czy na odpoczynek, czy też na załatwienie potrzeb fizjologicznych. Przyjęcia, że zatrudniony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie niweczą także krótkotrwałe nieobecności na stanowisku pracy związane, np. ze szkoleniami, pracami biurowymi, sprawozdawczością (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, Lex nr 448175). Nie jest dopuszczalne uwzględnianie przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, ***innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy***, przez co tak zatrudniony nie spełniał koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jakim było stałe wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07, Lex 494129). Innymi słowy, wykonywanie również innej niż wymieniona w wykazie pracy w ramach czasu pracy uniemożliwia zaliczenie danego okresu jako okresu pracy w szczególnych warunkach. Przy czym nie chodzi tu o sytuację, w której owe inne czynności stanowią konieczny element całego zadania świadczonego w ramach pracy w szczególnych warunkach (czynności przygotowawcze, kończące, immanentnie związane z całym zadaniem, np. przygotowanie warsztatu pracy, materiałów, itp.).

Dokonując ustaleń w zakresie prac wykonywanych przez wnioskodawcę w spornym okresie w (...)w G., Sąd oparł się na zeznaniach świadków: R. Z. oraz J. K., a także samego wnioskodawcy. Z zeznań tych wynika w sposób jednoznaczny, iż wnioskodawca wykonywał w spornym okresie zarówno prace należące niewątpliwie do prac w warunkach szczególnych tj. spawacz, to jednak jednocześnie wykonywał inne prace, które nie mogą być kwalifikowane jako prace

w warunkach szczególnych. Były to między innymi prace mechanika samochodowego, malarza, porządkowego, a zatem, na co wskazywali zarówno wnioskodawca jak i świadkowie :”zajmował się wszystkim.”

Z zeznań tych wynika, że w ramach wykonywanych przez siebie czynności wnioskodawca był zarówno mechanikiem maszyn i urządzeń rolniczych, spawaczem, traktorzystą, ale również malarzem, ślusarzem, kierowcą, osoba porządkującą teren, kopiącą rowy, dokonującą przeglądu maszyn rolniczych: rozrzutników, nasiewników (naprawiał je, sprawdzał ich stan).

Nie ulega wątpliwości, iż praca spawacza, którą w sporny okresie również, obok pozostałych prac, wykonywał wnioskodawca, należy do prac wykonywanych w szczególnych warunkach, mieszczącą się w Wykazie A Dziale XIV, poz. 12 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, tj. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym. Istota sporu sprowadza się jednak do kwestii czy prace te wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze godzin.

Stanowisko o którym mówi wnioskodawca w odwołaniu jak i wymienione w dostępnej dokumentacji tj.: mechanik, samochodowy nie mieści się w kategorii prac zaliczanych do pracy w szczególnych warunkach. Do takich prac ustawodawca zalicza bowiem jedynie pracę mechanika samochodowego w kanałach remontowych – mieszczącą się w definicji zawartej w wykazie A dział XIV poz. 16, stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia.

Jak wynika z ustaleń dokonanych przez Sąd Okręgowy, prace jakie wykonywał wnioskodawca, a polegająca na dokonywaniu przeglądów, bieżących napraw czy konserwacji tych urządzeń w tej kategorii prac nie mieszczą się. Także w odniesieniu do prac malarskich, które wnioskodawca wykonywał w spornym okresie i które w jego ocenie również winny być uwzględnione do prac w szczególnych warunkach, ustawodawca przewidział szczególne wymogi tj: określone rodzaje farb oraz środków szkodliwych dla zdrowia, czego wnioskodawca w toku postępowania dowodowego nie wykazał.

W ocenie Sądu, istota problemu sprowadza się jednak przede wszystkim do błędnego zdefiniowania pojęcia: praca w szczególnych warunkach, czy w szczególnym charakterze”. Wnioskodawca rozumie ją bowiem jako pracę trudną, ciężką i taką niewątpliwie praca wnioskodawcy była. Wszyscy zeznający w sprawie świadkowie oraz wnioskodawca zeznali, że na hali panowały bardzo trudne warunki pracy, zadymienie, hałas. Okoliczności te nie są jednak wystarczającą podstawą do uznania danej pracy, bez względu na jej rodzaj i charakter, za pracę w szczególnych warunkach.

To stałe wykonywanie prac w szczególnych warunkach, w pełnym wymiarze czasu pracy stanowi niezbędny warunek do zaliczenia danego okresu pracy do pracy w warunkach szczególnych, w ramach obowiązującej go dziennej normy czasu pracy

Tymczasem J. M. w spornym okresie nie tylko takich prac nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze, ale nadto oprócz prac zaliczanych do warunków szkodliwych tj. które szkodliwie oddziaływały na jego organizm (spawanie) wykonywał także prace które takiego charakteru nie miały(mechanika samochodowego, porządkowego, ślusarza itd.) .

Oznacza to, że J. M. nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

Biorąc pod uwagę powyższe uznać należało, iż w toku procesu wnioskodawca nie wykazał, by spełnił przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w ilości co najmniej 15 lat. Fakt ten skutkowało koniecznością przyjęcia, że nie spełnia on wymaganych prawem warunków do uzyskania prawa do emerytury zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.